

IV. АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1. Који проблем се решава законом?

Усвајањем Закона створиће се услови за усмеравање подстицаја у области директних плаћања за биљну производњу на ужи круг корисника, који у највећој мери захтева финансијску подршку производњи, односно на пољопривредна газдинства која користе до 20 хектара земље у власништву. Овај вид подршке за циљ има унапређење ефикасности коришћења инпута за пољопривредну производњу и агротехничких мера, а све у циљу повећања ефикасности производње у повећање конкурентности произвођача.

Законом ће бити обухваћен највећи број регистрованих пољопривредних газдинстава као циљне групе за реализацију мера. У прилог томе говоре подаци о структури Регистра пољопривредних газдинстава (РПГ) у 2014. години, према којима број пољопривредних газдинстава уписаних у РПГ, која користе до 20 хектара пољопривредног земљишта износи 310.082, што чини чак 94,4% укупног броја регистрованих пољопривредних газдинстава у 2014. Ова категорија газдинстава користи око 1,43 милиона хектара пољопривредног земљишта, што представља 64,4% пољопривредног земљишта уписаног у РПГ у 2014. години.

Слично учешће ове категорије газдинстава постоји и на нивоу Републике Србије, о чему говоре резултати из последњег Пописа пољопривреде 2012, према којима је број пољопривредних газдинства која користе до 20 хектара 602.171, што чини чак 95,3% укупно пописаних газдинстава. Пољопривредна газдинства из ове категорије користе око 1,92 милиона хектара пољопривредног земљишта, што чини 55,9% укупно пописаног коришћеног пољопривредног земљишта у 2012. години.

Због потребе спровођења мера за опоравак привреде Републике Србије, које захтевају одређени ниво буџетских уштеда на страни расхода, неопходно је прилагодити политику директних плаћања у смислу фокусирања политике на категорију пољопривредних газдинстава, чија производња у највећој мери захтева подршку и то пре свега у погледу смањења варијабилних трошкова, а самим тим и смањења цене коштања примарних пољопривредних производа. Ово нарочито важи због чињенице да пољопривредна газдинства из ове категорије не могу остваривати ефекте економије обима попут већих газдинстава, а самим тим ни смањење цене коштања по том основу.

Такође, изузећем пољопривредног земљишта, које се користи по основу закупа било које врсте из земљишта расположивог за подстицаје по основу директних плаћања, избегава се двострука подршка по основу истих парцела, што се може тако третирати у случају досадашњег узимања државног земљишта у закуп. Истом изменом спречава се промена структуре газдинстава у РПГ, односно уситњавање парцела у циљу прилагођавања условима за остваривање подстицаја.

Законом се проширује опсег мера у области сточарске производње, с обзиром да се у оквиру подстицаја за сточарску производњу уведе нове мере, и то: подстицаји за квалитетне приплодне товне краве и подстицаји за тов јаради, чиме се јача подршка сточарској производњи. С друге стране, смањењем минималних подстицаја за премију за млеко уводи се могућност за постепено прилагођавање мерама подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике ЕУ, односно обезбеђује се могућност постепеног смањивања подршке по основу ове мере током наредног периода, све до њеног потпуног укидања приступањем Европској унији.

2. Који циљеви треба да се постигну доношењем закона?

Законом се постиже боља дистрибуција пољопривредног буџета кроз мере аграрне политике, чиме се тежи испуњењу следећих основних циљева:

- Унапређењу продуктивности и ефикасности пољопривредне производње, као и унапређење конкурентности;
- Очувању прехранбене сигурности и обезбеђивању квалитетне и безбедне хране за потрошаче;
- Обезбеђивању подршке одрживом развоју села кроз унапређење животног стандарда руралног становништва;
- Заштити животне средине од негативних утицаја пољопривредне производње;
- Прилагођавању сектора пољопривреде Републике Србије процесима интеграција у Европску унију и Светску трговинску организацију.

Како су приноси појединих биљних култура испод европског нивоа, применом Закона настоји се да се унапреди примена агротехничких мера у пољопривредној производњи, што би за крајњи циљ имало подизање нивоа приноса, а самим тим и повећање вредности производње (уз претпоставку ограничене флукуације тржишних цена примарних производа).

Такође, Законом се постизање општих циљева усмерава на најзаступљенију категорију пољопривредних газдинстава, која користе до 20 хектара обрадивог пољопривредног земљишта.

Предложене измене у складу су са циљем унапређења сточног фонда и сточарске производње уопште, с обзиром да се уводе нове мере у оквиру подстицаја у сточарству, и то подстицаји за квалитетне приплодне товне краве и подстицаји за тов јаради.

3. Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема?

С обзиром да Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју прописује минималне износе подстицаја, као и услове за остваривање права на подстицаје, предложене измене у условима за остваривање права на подстицаје могу се реализовати једино изменом тог законског акта, јер су њиме регулисани подстицаји.

С друге стране, обим средстава, врсте и максималне износе по врсти подстицаја, прописује Влада за сваку буџетску годину, тако да је остављена могућност за евентуално повећање износа подстицаја у будућем периоду на годишњем нивоу, а у складу са буџетском расподелом средстава за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју.

4. Зашто је доношење закона најбоље решење датог проблема?

Законом су дефинисани минимални износи подстицаја за сваку меру подршке, мере су додатно диверзификоване и класификоване, тако да се предложеним изменама ствара могућност да се поједине мере постепено прилагођавају захтевима Заједничке пољопривредне политике ЕУ, што је циљ преговора о приступању ЕУ у оквиру Поглавља 11 – Пољопривреда и рурални развој.

5. На кога ће и како утицати решења предложена у закону?

Закон се у највећој мери односи на категорију регистрованих пољопривредних газдинстава која користе површине до 20 хектара, у смислу да се директна плаћања, која се односе на биљну производњу, усмеравају на ову категорију корисника. На овај начин, пољопривредна површина до 100 хектара, која је до сада била расположива за подстицаје по основу директних плаћања, Законом се изузима из наведених подстицаја за ниво преко 20 хектара. Такође, из права на остваривање подстицаја по истом основу изузимају се површине пољопривредног земљишта узетог у закуп.

С обзиром да се предложеним изменама уведе нове мере подршке сточарској производњи (подстицаји за квалитетне приплодне товне краве и подстицаји за тов јаради), очекује се повећано интересовање за коришћење подстицаја код примарних произвођача који се баве наведеним областима сточарства.

Такође, Законом се ближе дефинишу активности органа јединице локалне самоуправе и аутономне покрајине у области креирања програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и извештавање на основу истих.

Посебан фокус у Закону стављен је и на произвођаче производа са ознаком географског порекла и сертификованом органском производњом, с обзиром да се Законом предвиђа увећање подршке за ове категорије произвођача у оквиру подстицаја за мере руралног развоја.

6. Који су трошкови које ће примена закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

За примену Закона нису неопходна додатна буџетска средства, нити било каква финансијска средства која падају на терет грађана и привреде.

Решења садржана у Закону реализоваће се кроз досадашњи механизам финансирања аграрне политике Републике Србије, тј. кроз буџетска средства расподељена законом којим се уређује буџет Републике Србије за сваку буџетску годину.

7. Да ли позитивни ефекти закона оправдавају трошкове његове примене?

Да.

Досадашња примена Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју пружа могућност јасне процене одговарајућег нивоа финансијских средстава, кроз јасно регулисање и дефинисање врсте подстицаја, права и начина коришћења подстицаја, што доприноси предвидивости и транспарентности коришћења система подстицаја у пољопривреди, а на шта неће утицати предложене измене.

8. Да ли закон стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

С обзиром да предложене измене уводе нове мере подстицаја у области сточарске производње, очекује се повећање броја потенцијалних корисника мера, и то одгајивача товних крава и коза.

Такође, са повећањем нивоа подршке за произвођаче производа са ознаком географског порекла и сертификованом органском производњом очекује се повећање интересовања за инвестиције од стране ових група корисника подстицаја.

9. Да ли су заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о закону?

Закон представља облик усвајања сугестија примарних пољопривредних произвођача, који постоји већ дуже време, а који се односи на фокусирање пољопривредне политике на категорију „малих” произвођача, додатну подршку сточарској производњи и унапређење подстицаја намењених инвестицијама.

10. Које ће мере током примене закона бити предузете да би се остварили циљеви доношења закона?

Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју дефинише буџет надлежног министарства на нивоу од 5% буџета Републике Србије, чијим одржавањем на том нивоу се обезбеђује несметана реализација пољопривредне политике и политике руралног развоја, садржаних у предметном Закону.